

DIPLOMATSKI ZVEZEK

št. 19
julij 2026

Nagovor ministra Kajzerja na posvetu gospodarske diplomacije
Avtor: MZEZ

»Zunanja politika, še posebej pri manjših državah, mora temeljiti na kontinuiteti in imeti vedno pred očmi nacionalne interese, ki so naša prednostna naloga, ter ustvarjanje konkretnih koristi za naše državljane in slovensko gospodarstvo.«

Tone Kajzer
minister za zunanje in evropske zadeve

UVODNIK

Drage bralke in dragi bralci,

tokratno številko začenjamo z nagovorom novega slovenskega ministra za zunanje in evropske zadeve Toneta Kajzerja, v katerem minister izriše okvir zunanjepolitičnega delovanja v naslednjih letih. Ministra toplo pozdravljamo in mu želimo veliko energije za prihodnje skupne uspehe.

Eno prvih dejanj novega ministra je bila podelitev priznanja za življenjsko delo v diplomaciji dr. Dimitriju Ruplu, enemu od tvorcev slovenske države in prvemu slovenskemu zunanjemu ministru – nekaj utrinkov s te podelitve prinaša tudi Diplomatski zvezek. Poročamo še o nekaterih večjih poznapomladanskih dogodkih, ki jih je organiziralo ministrstvo. Že 15. Dan Afrike je ponovno potrdil, da obstaja veliko priložnosti za sodelovanje na različnih področjih. Peta nacionalna konferenca o umetni inteligenci je spet združila predstavnike javne uprave, gospodarstva, akademske in raziskovalne sfere ter civilne družbe. Letos je bila vodilna tema konference prehod od potenciala umetne inteligence k njenemu etičnemu in odgovornemu uvajanju v praksi.

Letošnji dvodnevni posvet gospodarske diplomacije je tudi tokrat potekal v kombinaciji s Slovenskim globalnim forumom. Poudarek je bil na še tesnejšem povezovanju diplomacije s potrebami gospodarstva in znanosti ter na krepitvi konkurenčnosti Slovenije. V rubriki, kjer predstavljamo delo naših veleposlaništev, tokrat pišemo o dvajseti obletnici lektorata slovenskega jezika v Lizboni. O pomenu nadzora pri delovanju in poslovanju naših diplomatskih predstavništev v tej številki razmišlja glavni diplomatski nadzornik, veleposlanik Alain Brian Bergant.

Rubrika »Bilo je ...« je tokrat namenjena Bledu in njegovemu pomenu – tudi tistemu, ki ga ima kot diplomatsko stičišče. Izbrskali smo, kaj vse se je na Bledu dogajalo v zadnjih približno 150 letih. In ko že omenjamo Bled, si preberite tudi, kako je ta kraj postal pomemben in stalen konferenčni sedež Znanstvenega odbora Mednarodne komisije za kitolov (pa čeprav kitov nimamo niti v Blejskem jezeru niti v slovenskem morju). Blejski strateški forum v tej številki poroča o pripravah na letošnjo mednarodno konferenco BSF, ki bo ta kraj spet spremenila v pomembno diplomatsko stičišče.

Pa mirno in prijetno poletje!

Veleposlanica Sabina Stadler, odgovorna urednica

VSEBINA

- predgovor ministra Toneta Kajzerja
- priznanje za življenjsko delo dr. Dimitriju Ruplu
- Posvet gospodarske diplomacije in Slovenski globalni forum
- 5. nacionalna konferenca o UI
- Dan Afrike 2026
- Zasedanje Znanstvenega odbora Mednarodne komisije za kitolov na Bledu
- Razmišljamo: glavni diplomatski nadzornik
- Blejski strateški forum 2026
- Bilo je...: Bled kot diplomatsko stičišče
- DKP–tokrat izbrano: Slovenija na Portugalskem
- Zadnja stran

PREDGOVOR MINISTRA KAJZERJA

Spoštovane bralke in bralci,

veseli me, da vas lahko kot novi slovenski minister za zunanje in evropske zadeve nagovorim v tej številki Diplomatskega zvezka, ki v že četrtem letu izhajanja odlično odstira pogled na delo našega ministrstva, njegovih ljudi ter na številne projekte in vsebine, ki sooblikujejo slovensko zunanjo politiko.

Kot sem imel doslej že večkrat priložnost povedati, zunanjo politiko vidim kot orodje za uresničevanje nacionalnih interesov, pri čemer so njihovo jedro varnost, stabilnost in blaginja slovenskih državljanov. Ti interesi temeljijo na vrednotah svobode, demokracije, vladavine prava in človekovih pravic.

Te vrednote so temelj naše suverenosti, gospodarskega razvoja in mednarodne verodostojnosti.

Letos zaznamujemo 35 let samostojne in suverene države Slovenije in s tem tudi slovenske diplomacije, ki je aktivno sooblikovala naš razvoj in določala naš mednarodni položaj do danes. Republika Slovenija je odgovorna članica mednarodne skupnosti, trdna evropska partnerica, čezatlantska zaveznica, miroljubna sosedka. Urejeni odnosi s sosednjimi državami sodijo med naše ključne zanjepolitične prednostne naloge – enako velja tudi za okrepljeno regionalno sodelovanje v srednji Evropi in krepitev različnih bilateralnih strateških partnerstev v evropskem in čezatlantskem prostoru.

Slovenija je del evropskega odločevalskega jedra in mora kot taka delovati aktivno in samozavestno. Svet, katerega enakopravni del smo, se spreminja z veliko hitrostjo in postaja vse bolj nepredvidljiv in tekmovalen, zato teh procesov ne smemo zgolj opazovati od daleč, pač pa kot članica ključnih mednarodnih organizacij in povezav voditi aktivno, pragmatično in interesno usmerjeno zunanjo politiko, ki utrjuje naš vpliv in ustvarja merljive koristi za državljane in njihovo blaginjo.

Temelj vsakega napredka sta mir in varnost. Širšemu razumevanju in pomenu varnosti želim v svojem mandatu posvetiti veliko pozornosti, to pa velja tudi za krepitev internacionalizacije slovenskega gospodarstva. Prepričan sem, da je na področju krepitve gospodarske diplomacije tako v našem ministrstvu kot v njegovi diplomatsko-konzularni mreži veliko potenciala, ki ga bomo – tudi z vključevanjem nabora vseh orodij sodobne diplomacije – gotovo znali izkoristiti.

Sodobno, odzivno in učinkovito ministrstvo lahko temelji le na kakovosti, strokovnem delu in tudi osebnem zadovoljstvu njegovih zaposlenih. Diplomatski poklic je pravzaprav poslanstvo, ki zahteva veliko predanosti javnemu interesu, znanja, raznovrstno specifično strokovno usposobljenost in visoko stopnjo integritete – in v našem ministrstvu je veliko teh lastnosti in izkušenj. Slovenski diplomati in naše družine smo ponosni glasniki vrednot, strokovne odličnosti in inovativnosti naše države, pri tem pa potrebujemo tudi učinkovito administrativno in kakovostno organizacijsko podporo ministrstva. Zato bom temu segmentu posvetil posebno pozornost.

Drage bralke in bralci, prepričan sem, da bo lahko naše ministrstvo v prihodnje dodatno prispevalo h krepitvi zaupanja, povečevanju ugleda ter blaginji in promociji Republike Slovenije, k čemur sem se zavezal kot minister. Verjamem, da si ta cilj delim z vsemi vami in se v tem odgovornem procesu veselim sodelovanja, novih zamisli in pobud.

Minister za zunanje in evropske zadeve Tone Kajzer
Avtor: MZEZ

PRIZNANJE ZA ŽIVLJENJSKO DELO V DIPLOMACIJI PRVEMU ZUNANJEMU MINISTRU DR. DIMITRIJU RUPLU

Ob 35. obletnici samostojne Slovenije je minister za zunanje in evropske zadeve Tone Kajzer podelil najvišje priznanje za življenjsko delo v diplomaciji dolgoletnemu zunanjemu ministru dr. Dimitriju Ruplu (mandat je v tej funkciji ponovil večkrat, in sicer v letih 1990–1993, 2000, 2000–2004 in 2004–2008).

Minister to priznanje podeljuje posameznikom, ki so s svojim dolgoletnim in izjemnim delom pomembno prispevali k razvoju slovenske diplomacije in krepitvi mednarodnega ugleda Slovenije.

»Pot dr. Dimitrija Rupla je izjemna v več pogledih. Kot intelektuallec, univerzitetni profesor, publicist, disident, politik in diplomat je desetletja soustvarjal prostor svobodne misli, demokratičnega dialoga in mednarodne odprtosti Slovenije. V času, ko se je oblikovala slovenska državnost, je s svojim dragocenim znanjem, vizijo in mednarodnimi povezavami, pa tudi s prodornostjo, drznostjo in prepričljivo argumentacijo pomembno prispeval k temu, da je glas Slovenije segel daleč prek njenih meja. To ni bila le funkcija. Bila je zgodovinska odgovornost,« je v svojem govoru poudaril zunanji minister Kajzer.

Po njegovih besedah je dr. Rupel odigral eno osrednjih vlog pri krepitvi položaja Slovenije kot verodostojne, odgovorne, mednarodno dejavne in ugledne države. Sodeloval je pri vključevanju naše države v evropske in evroatlantske povezave, jo zastopal v najpomembnejših mednarodnih forumih ter prispeval k razvoju in profesionalizaciji slovenske diplomatske službe. Nenazadnje je bil pobudnik in idejni oče prestižnih projektov slovenske javne diplomacije, Blejskega strateškega foruma in Centra za evropsko prihodnost, ki že več kot 20 let z uspešnim delovanjem bogatita ime in ugled Slovenije v tujini.

Dr. Rupel sprejema priznanje za življenjsko delo v diplomaciji / Avtor: STA

V zahvalnem govoru se je dr. Rupel spomnil časov osamosvojitve Slovenije, ko po njegovih besedah za državnost ni bila nujna vojna, ampak obramba; vsekakor pa je bilo potrebno mednarodno priznanje. Kot začetek slovenske diplomacije in prvi znak mednarodnega prepoznavanja slovenskih nacionalnih interesov je izpostavil zaustavitev desetdnevne vojne z dogovorom na Brionih 7. julija 1991.

Zahvalni govor dr. Dimitrija Rupla / Avtor: STA

O prednostnih nalogah prihodnje slovenske zunanje politike, ki so bile predmet Pogovorov o prihodnosti Slovenije leta 2003 na pobudo takratnega predsednika republike Janeza Drnovška, je povedal: »Konvencija o prihodnosti Slovenije bi lahko, če bi bila ustrezno sestavljena, prerasla v Koalicijo za prihodnost Slovenije.« In sklenil: »Preteklost slovenske zunanje politike je opisana na mnogo tisoč straneh, prihodnost pa še čaka na svoj čas in na svoje avtorje.«

POSVET GOSPODARSKE DIPLOMACIJE 2026 IN SODELOVANJE NA SLOVENSKEM GLOBALNEM FORUMU

Direktorat za gospodarsko, kulturno in znanstveno diplomacijo MZEZ je tudi letos organiziral dvodnevni posvet gospodarske diplomacije, ki se ga je udeležilo kar 42 gospodarskih svetovalcev s slovenskih diplomatsko-konzularnih predstavništev po svetu. Nabor vabljenih je vključeval tako ekonomske svetovalce kot diplomate in lokalno zaposlene, ki pokrivajo področje internacionalizacije gospodarstva na predstavništvih Slovenije v tujini. Na posvetu sta prvič sodelovala tudi znanstvena atašeja stalnih predstavništev v Parizu in Ženevi.

Prvi dan posveta je potekal 8. junija v prostorih MZEZ in je bil namenjen predstavitvi aktualnih tem in področij, s katerimi se gospodarski svetovalci srečujejo pri svojem delu. Minister za zunanje in evropske zadeve Tone Kajzer je v uvodnem nagovoru poudaril ključno vlogo gospodarske diplomacije pri uresničevanju slovenskih strateških interesov. »Moja vizija je proaktivna, pragmatična in verodostojna diplomacija, ki postavlja interese Slovenije na prvo mesto. Prednostne naloge Vlade Republike Slovenije so varnost države, blaginja državljanov in konkretni rezultati za gospodarstvo, znanost in družbo. Cilj je jasen: diplomacijo še tesneje povezati s potrebami gospodarstva in znanosti, okrepiti mednarodni položaj Slovenije in povečati konkurenčnost slovenskega gospodarstva,« je poudaril minister Kajzer.

Udeleženci posveta z ministrom Kajzerjem
Avtor: MZEZ

Prof. dr. Mojmir Mrak z Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani je v svoji predstavitvi spregovoril o vlogi Slovenije v EU pri krepitvi ekonomske varnosti v času političnih in gospodarskih sprememb, mag. Matej Skočir, v. d. generalnega direktorja za industrijo, podjetništvo in internacionalizacijo z Ministrstva gospodarstva, delo in šport, pa je udeležencem predstavil novo slovensko zagonsko strategijo. Omizje o energetiki in umetni inteligenci je vodil dr. Uroš Kerin, direktor Elektroinštituta Milan Vidmar, v pogovoru pa sta sodelovala Andrej Souvent, direktor podjetja Operato, in Andraž Bole, direktor Unweave; drugo omizje, ki ga je vodil dr. Jernej Štromajer, pa se je posvetilo znanstveni diplomaciji. Tanja Permozer, vodja Slovenske vesoljske pisarne v Ministrstvu za gospodarstvo, delo in šport in novoimenovana podpredsednica Sveta Evropske vesoljske agencije, je predstavila slovenske prednostne naloge na področju vesolja.

Popoldne je potekal interni del posveta, kjer so diplomati, ki letos zaključujejo svoje večletno delo na področju gospodarske diplomacije, predstavili svoje izkušnje, prav tako pa so o tej temi spregovorili angleško govoreči lokalno zaposleni, ki so se letos prvič udeležili posveta. Vodje vseh treh sektorjev pristojnega direktorata MZEZ so predstavili svoje načrte dela do konca leta.

Direktorat za gospodarsko, kulturno in znanstveno diplomacijo MZEZ vsako leto sodeluje tudi pri organizaciji Slovenskega globalnega foruma v Mariboru. Posvet gospodarske diplomacije vedno organizira v času foruma, da so udeleženci posveta na voljo slovenskim podjetjem za pogovore z drugimi podjetji (B2B) o priložnostih na trgih držav, ki jih pokrivajo slovenska diplomatsko-konzularna predstavništva v tujini.

Posvet gospodarske diplomacije, osrednji nacionalni dogodek na področju internacionalizacije slovenskega gospodarstva, se je 9. junija tako nadaljeval v centru Maribor.

Dogodek sta odprla minister za gospodarstvo, delo in šport dr. Anže Logar in minister za zunanje in evropske zadeve Tone Kajzer.

V nagovoru na forumu je minister Kajzer poudaril pomen gospodarske diplomacije pri ustvarjanju konkretnih priložnosti za slovenska podjetja na tujem tudi v prihodnje. »Slovenija je majhna država, vendar naši podjetniki, raziskovalci, inovatorji in športniki vsak dan dokazujejo, da velikost države ni omejitev za globalne ambicije. Prav nasprotno – največji uspehi se porajajo tam, kjer so prisotni pogum, znanje in vztrajnost. Zato je gospodarska diplomacija eno ključnih prednostnih področij našega delovanja, saj želimo diplomacijo še tesneje povezati s potrebami gospodarstva in ustvarjati konkretne rezultate na tujih trgih,« je dejal minister.

Na približno 160 B2B srečanjih, ki so potekala v popoldanskem delu, je 42 gospodarskih svetovalcev podjetjem pomagalo z informacijami o dostopu oz. jim nudilo podporo pri poslovanju na trgih kar 82 držav.

Prihod ministra Kajzerja na Slovenski globalni forum v Mariboru / Avtor: Klemen Golob

PETA NACIONALNA KONFERENCA O UMETNI INTELIGENCI UMETNA INTELIGENCA – OD VIZIJE DO ZAUPANJA

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, Ministrstvo za digitalno preobrazbo in Ministrstvo za obrambo so 3. junija 2026, v sodelovanju z drugimi ministrstvi, akademsko in raziskovalno sfero ter gospodarskimi združenji, na Gradu Jable organizirali peto nacionalno konferenco z naslovom »Umetna inteligenca – od vizije do zaupanja«. Konferenca predstavlja osrednji nacionalni dogodek za razpravo o prihodnosti razvoja in uporabe umetne inteligence v Sloveniji ter v širšem evropskem in mednarodnem prostoru.

Konferenca je združila predstavnike državne uprave, gospodarstva, akademske sfere, raziskovalnih institucij in civilne družbe, udeleženci pa so razpravljali o priložnostih, ki jih umetna inteligenca prinaša za gospodarski razvoj, učinkovitejšo javno upravo in krepitev konkurenčnosti, hkrati pa tudi o vprašanih zaupanja, varnosti, regulacije, etike in družbenih učinkov novih tehnologij. Konferenca je bila osrednji nacionalni strokovni dogodek na področju umetne inteligence v letu 2026 in je nadaljevala tradicijo povezovanja ključnih deležnikov slovenskega ekosistema umetne inteligence.

Polna dvorana Avditorija gradu Jable
Avtor: MZEZ

Tako širok nabor sodelujočih, nenazadnje pa tudi več kot 350 prijavljenih udeležencev (fizično na gradu Jable in prek video povezave) potrjuje dejstvo, da je umetna inteligenca tema, ki presega posamezne sektorje in terja celovit družbeni dialog, uporabo teh orodij in razvojno vizijo.

Od teorije k (odgovorni) praksi

Osrednja tema letošnje konference je bil prehod od razprav o potencialu umetne inteligence k njenemu premišljenemu, odgovornemu in zaupanja vrednemu uvajanju v prakso. Poseben poudarek je bil namenjen konkretnim primerom uporabe umetne inteligence in oblikovanju okolja, ki spodbuja inovacije ob hkratnem varovanju temeljnih pravic, demokratičnih vrednot in javnega interesa. Udeleženci so razpravljali tudi o iskanju nišnih priložnosti Slovenije na tem izredno hitro razvijajočem se področju, ki bo tako s stališča uporabe kot razvoja predstavljalo velike politične, gospodarske in tudi varnostne izzive.

Umetna inteligenca ni več le koncept prihodnosti – postala je del našega vsakdana z vedno večjim vplivom na gospodarstvo, javno upravo, izobraževanje, zdravstvo, trajnostni razvoj in energetiko, obrambo in zaščito, na mednarodne odnose in na hitro se spreminjajoče se razmere in povezave v svetu na gospodarskem, varnostnem in geopolitičnem področju ter tudi na številnih drugih področjih. Zato je izredno pomembno, da se zavedamo njenega pomena in odgovornosti, ki jo nosimo pri njenem razvoju in uporabi; nenazadnje pa je nujno tudi stalno izobraževanje in usposabljanje družbe za uporabo in prepoznavanje potencialnih pasti novih tehnologij.

Tehnologija v službi ljudi

Na konferenci so sodelovali številni ugledni domači in mednarodni strokovnjaki s področja prava, tehnologije, raziskav, etike in javnih politik. Razprave so potrdile, da lahko umetna inteligenca pomembno prispeva pri odzivanju na družbene izzive, če njen razvoj temelji na zaupanju, preglednosti, odgovornosti in vključevanju različnih deležnikov.

Letošnja konferenca je potekala v posebej simboličnem obdobju, saj Slovenija v letu 2026 zaznamuje 50 let domačega razvoja umetne inteligence, kar v ospredje postavlja pomen slovenskega raziskovalnega prostora in dosežkov naših raziskovalcev na mednarodni ravni. Osrednje sporočilo konference je bilo, da umetna inteligenca ni več zgolj tehnološka vizija prihodnosti, temveč postaja ključna infrastruktura sodobne družbe. Zato je nujno zagotoviti njeno odgovorno, varno in zaupanja vredno uporabo ter hkrati ustvariti pogoje za razvoj inovacij, gospodarske konkurenčnosti in tehnološke suverenosti Slovenije.

Ključne teme konference

Uvodni del konference je bil namenjen razmisleku o razvoju umetne inteligence v Sloveniji in njeni vlogi v sodobni družbi.

V okviru predstavitve dr. Vide Groznik z naslovom Petdeset let umetne inteligence v Sloveniji je bil predstavljen izjemen razvoj slovenskega raziskovalnega prostora na področju umetne inteligence. Udeleženci so bili seznanjeni z začetki raziskav na Institutu »Jožef Stefan« leta 1970, mednarodnim vplivom slovenske raziskovalne skupnosti, razvojem strojnega učenja, ekspertnih sistemov, bioinformatike, računalniškega vida in jezikovnih tehnologij ter s sodobnimi dosežki, kot so slovenski generativni jezikovni modeli in nacionalna infrastruktura umetne inteligence.

Drugi uvodni nagovor je imela prof. dr. Verica Trstenjak, ki je predstavila povezavo umetne inteligence s temeljnimi pravicami, etiko in pravičnostjo v pravu ter seveda potrebo po odgovorni uporabi umetne inteligence v korist ljudi in družbe.

Prvi panel je obravnaval globalni razvoj umetne inteligence ter položaj Slovenije v hitro spreminjajočem se mednarodnem okolju. Na panelu, ki ga je vodil dr. Aleš Dobnikar, so sodelovali dr. Aida Kamišalić Latifić (FERI, Univerza v Mariboru), dr. Vida Groznik (FRI, Univerza v Ljubljani), dr. Jelena Virant Burnik (Informacijska pooblaščenka) in veleposlanik Andrej Slapničar. Ključni sklepi prvega panela so bili, da ima Slovenija kakovostno raziskovalno osnovo, da je potrebna hitrejša komercializacija znanja, da je ključno povezovanje raziskovalcev, države in gospodarstva, da mora zaupanje postati osrednje vodilo razvoja in da tehnološka suverenost postaja prednostna strateška usmeritev.

Panelisti v razpravi / Avtor: MZEZ

Drugi panel je bil namenjen praktičnim vidikom uvajanja umetne inteligence v organizacije; ob moderatorju dr. Slavku Žitniku (FRI, Univerza v Ljubljani) so sodelovali še Nataša Vidmar Kraljevič (AKOS), prof. dr. Sašo Džeroski (Institut »Jožef Stefan«), prof. dr. Domen Mongus (FERI, Univerza v Mariboru) in Marko Štefančič (Kompetenčni center za UI, GZS). Ključni sklepi drugega panela so bili, da morajo organizacije umetno inteligenco vključevati strateško, da so potrebna večja vlaganja v kadre in infrastrukturo, da mora regulacija podpirati inovacije, da je potrebno splošno povečanje digitalnih kompetenc in da morata gospodarstvo in javna uprava tesneje sodelovati z raziskovalnim sektorjem.

Tretji panel je bil namenjen reprezentativnim primerom dobrih praks oz. konkretnih slovenskih projektov, kjer se je pokazalo, da ima Slovenija že številne uspešne primere rabe umetne inteligence z veliko uporabno in praktično vrednostjo na različnih področjih: od industrije, javne uprave, kmetijstva, zdravstva, izobraževanja do – nenazadnje – uporabe v diplomaciji. Posebej je izstopala predstavitev invalidskega podjetja Peruna, kjer so prikazali sodelovanje med invalidi in roboti, ki invalidom pomagajo pri delu, ter spregovorili o začetnem nezaupanju in poznejšem navdušenju ob delu s pomočjo humanoidnih robotov.

Organizatorji konference
Avtor: MZEZ

Sklep

Peta nacionalna konferenca o umetni inteligenci je potrdila, da Slovenija razpolaga z znanjem, raziskovalnimi zmogljivostmi in organizacijskim potencialom za aktivno soustvarjanje evropske in globalne prihodnosti umetne inteligence.

Razprave so pokazale, da predstavlja umetna inteligenca izjemno razvojno priložnost za našo državo, vendar bo njen uspeh odvisen od sposobnosti za povezovanje raziskav, gospodarstva in države, od vlaganj v ljudi in infrastrukturo ter od pridobljenega zaupanja javnosti.

Konferenca je jasno potrdila, da prihodnost umetne inteligence ni zgolj tehnološko vprašanje, ampak gre za vprašanje razvoja družbe, gospodarstva, demokracije in kakovosti življenja. Slovenija ima vse možnosti, da na tem področju ostane mednarodno prepoznavna, če bo le nadaljevala tradicijo odličnosti, ki jo gradi že pet desetletij.

S tem je bila konferenca uspešno zaključena in je ponovno potrdila svojo vlogo osrednjega nacionalnega foruma za oblikovanje prihodnosti umetne inteligence v Sloveniji. Dogodek na Jablah je dokazal, da Slovenija razmišlja strateško, pogumno in povezovalno, ko gre za enega najpomembnejših tehnoloških pripomočkov današnjega časa. Obenem pa so govorniki in udeleženci soglasno opozorili, da je umetna inteligenca zgolj orodje – kako jo bomo uporabili, je odvisno zgolj od naše odgovornosti in odnosa do prihodnosti, ki jo želimo graditi.

Video posnetek konference je na voljo na: <https://www.youtube.com/live/Y6SsUfsLBBk>

DAN AFRIKE 2026

Na gradu Jable se je 2. junija odvijal Dan Afrike, ki ga je že petnajstič organiziralo Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve. Na Jablah se je zbralo več kot sto gostov, med njimi predstavniki afriških držav ter predstavniki slovenskih podjetij in ministrstev.

Mednarodno konferenco so odprli David Tavželj, izvršni direktor Mednarodnega centra za promocijo podjetij (ICPE), tedanja državna sekretarka Neva Grašič in dr. Zlatko Šabič, svetovalec predsednice Republike Slovenije. V nagovorih so poudarili izjemen pomen dialoga in skupnega iskanja rešitev na ključnih področjih za krepitev gospodarstva in medsebojnega spoštovanja.

Dogodka so se udeležili predstavniki devetih afriških držav – Alžirije, Burkine Faso, Egipta, Maroka, Ruande, Sudana, Tunizije, Zambije in Zimbabveja. Vsak je imel priložnost predstaviti gospodarske značilnosti svoje države, prednostne razvojne naloge in možnosti za krepitev sodelovanja s slovenskimi partnerji. To je koristilo predvsem podjetnikom, ki se zanimajo za izvoz na različna območja afriške celine in so z bogatimi vsebinami dobili odličen vpogled v potencialne izvozne destinacije.

Dan Afrike 2026 / Avtor: MZEZ

Poleg naštetih so se predstavili tudi podjetniki iz Slovenije, ki že izvažajo v Afriko, in delili izkušnje s tistimi, ki to še načrtujejo. Prav tako so predstavniki slovenskih ministrstev in drugih ustanov predstavili razvojne programe, ki bi lahko znatno pomagali posameznim afriškim državam.

Obojestranska izmenjava znanja in izkušenj je ključnega pomena za partnerstvo, ki temelji na enakopravnosti in medsebojnem spoštovanju. Zato je pomembno poudariti, da je Dan Afrike v svoja omizja vključil vse vrste deležnikov. Tako so imeli vsi udeleženci priložnost pridobiti nova znanja, hkrati pa tudi deliti svoje izkušnje in poglede.

Osrednja tema konference je bilo upravljanje vodnih virov. Temu primerno je bila častna gostja letošnjega Dneva Afrike Kraljevina Maroko, ki sodi med vodno najbolj ogrožene države na svetu in ji je bilo zato namenjeno posebno omizje. Predstavnica maroškega ministrstva za opremo in vodo Laila Oualkacha je podrobno predstavila trenutne gospodarske razmere in strategije upravljanja vodnih virov. Poudarila je, da Maroko problematiko pomanjkanja vode obravnava zelo resno, kar se odraža v dolgoročni naravnosti njegovih politik in ukrepov. Pri tem je opozorila na maroški nacionalni načrt za vodo za obdobje 2020–2050.

Ker je bilo upravljanje voda osrednja tema letošnjega Dneva Afrike, se je del afriških predstavnikov naslednji dan udeležil tudi Blejskega vodnega foruma v Vili Bled, skupaj z ekipo Ministrstva za zunanje in evropske zadeve. Navzoči so bili ugledni predstavniki ministrstev, podjetij in raziskovalnih centrov držav iz vsega sveta. Po kosilu je ekipa MZEZ spremljala afriške veleposlanike na kratkem ogledu Blejskega gradu, kjer so si gostje lahko ogledali naravne lepote slovenske države.

Z udeležbo velikega števila različnih afriških držav je 15. Dan Afrike spet potrdil, da Afrika ni le celina, pač pa je celina s 54 suverenimi državami, ki se med seboj močno razlikujejo. Tudi s takšnimi dogodki Slovenija gradi na medsebojnem spoštovanju, brez katerega dolgoročno sodelovanje ni mogoče.

Spremljevalni program dogodka je obogatila tudi afriška diaspora v Sloveniji, ki je s predstavitvijo kulinarične, glasbene in plesne dediščine spomnila na pomen medkulturnega dialoga kot sestavnega dela sodobne diplomacije. Na večernem sprejemu v Hotelu Grand Plaza je predsednik afriške diaspole Fred Uduma poudaril, da prav diaspora predstavlja pomemben most med Slovenijo in afriškimi državami ter pomembno prispeva h krepitvi medsebojnega razumevanja in dolgoročnega sodelovanja.

Letošnja izvedba Dneva Afrike je ponovno potrdila, da ima sodelovanje med Slovenijo in afriškimi državami lahko svetlo prihodnost, in dokazala, da postaja ta dogodek iz leta v leto vse bolj pomembno stičišče slovenskih in afriških deležnikov.

Utrinki z Dneva Afrike 2026 / Avtor: MZEZ

ZASEDANJE ZNANSTVENEGA ODBORA MEDNARODNE KOMISIJE ZA KITOLOV NA BLEDU IN SPREMLJEVALNI KULTURNI PROGRAM

Slovenija je na Bledu že sedmič (so)gostila zasedanje Znanstvenega odbora Mednarodne komisije za kitolov (International Whaling Commission Scientific Committee – SC IWC, 27. in 28. maja 2026). Udeležilo se ga je 230 udeležencev, večinoma znanstvenikov iz več kot 30 držav. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve in Ministrstvo za okolje in prostor (takrat MNVP) sta podprli zasedanje, ki poteka v organizaciji Sekretariata IWC.

Zasedanje Mednarodne komisije za kitolov, Bled, 27. in 28. maj 2026 / Avtor: MZEZ

Slovenija zasedanja sogosti že od l. 2014 (2016, 2017, 2018, 2023, 2024, 2026). Zaradi visoke ravni in ugleda, ki ga zasedanje uživa na področju varovanja okolja na kopnem, morjih in oceanih ter v mednarodni znanstveni skupnosti je uvrščeno visoko na zunanjepolitično agendo. Zasedanja so postala stalnica, saj smo l. 2018 dosegli dogovor, da postane Bled referenčna lokacija za zasedanja znanstvenega odbora mednarodne komisije (SC IWC).

To, da zasedanja potekajo v Sloveniji, je pomembno še iz enega razloga – SC IWC poleg kitov obravnava tudi delfine, ki spadajo v družino morskih sesalcev in so stalno prisotni v slovenskem morju in širše v Tržaškem zalivu. Pri nas jih spremlja in preučuje društvo Morigenos, njegov predsednik dr. Tilen Genov pa je na Bledu predsedoval eni od skupin SC IWC.

SC IWC pripravlja strokovne podlage za (politično) odločanje Mednarodne komisije za kitolov (Slovenija, MZEZ in MOP so takšna zasedanja večkrat sogostili v Portorožu, letos bo v Avstraliji). Ugotavlja velikosti svetovnih populacij kitov in delfinov ter njihovo gensko pestrost, podaja strokovno mnenje o primernosti višine kvot za določene oblike kitolova ter se ukvarja z varstvom in opazovanjem teh morskih sesalcev in njihovega okolja.

V zadnjih letih med temami prevladujejo zmanjševanje vplivov podvodnega hrupa – kiti in delfini so nanj občutljivi, ker se s pomočjo zvoka sporazumevajo, orientirajo in lovijo – ter onesnaževanje morskega okolja, zapletanje v ribiške mreže in trki z ladjami. To je še posebej pomembno v času geopolitičnih sprememb, ki so na določenih območjih privedle do zgostitve prometa. Eden takšnih primerov je zahodna obala Južnoafriške republike, ki je globalno pomembna regija za vosate kite, število plovil pa se je tam od konca l. 2023 štirikrat povečalo zaradi preusmeritve iz Rdečega morja okoli Rta dobrega upanja. Prav zaradi vpliva na kite je to pritegnilo pozornost mednarodnih medijev.

Zasedanje SC IWC na Bledu je pritegnilo tudi zanimanje slovenskih medijev – tematika je bila predstavljena v poljudni oddaji Ugriznimo znanost na prvem programu RTV Slovenija in je na ogled tukaj.

Iz filma Sence bogov / Avtor: Rudi Uran

Vladne odločitve so pomembne za varovanje morskih sesalcev in tudi za varovanje mednarodnega miru in varnosti na kopnem, morjih in oceanih. Učinkovitejša pa so lahko le ob globljem razumevanju med narodi in kulturami. Glede na to, da so slovansko zgodovino zaznamovali ideološka bremena, nestabilnosti, pogosti konflikti in nasilje, smo v spremljevalnem programu udeležencem skozi glasbo, film in filmsko kostumografijo približali del slovanske kulturne dediščine in mitologije. Predvajali smo odlomek iz nastajajočega filma Sence bogov režiserja prof. dr. Boštjana Brezovnika.

Film pripoveduje zgodbo o sodobnem človeku in o trenutku, ko mit preide v zgodovino. Pri tem prehodu ima ključno vlogo Veles, bog podzemlja, kateremu boginja Zora vzame nesmrtnost, da bi lahko stopil med ljudi. Preobražen v človeka – turškega babo – spremlja Sulejmana Veličastnega na pohodu proti Dunaju leta 1532. Film gradi na prepletu mitološkega in realnega sveta, ki se zlijeta v en sam tok podob, zvoka in tišine. Zasnovan je kot počasna, atmosferska izkušnja, ki gledalca ne vodi, temveč ga vabi k razmisleku o lastni naravi – krhkosti in nasilju ter potrebi po smislu.

Odlomek iz filma je v živo spremljal Slovenski orkester flavt (vsi so akademsko izobraženi glasbeniki), ki ga vodi prof. Matej Zupan. Orkester je nato nadaljeval s koncertom – s flautami, ki so bile v času filmske zgodbe osrednje glasbilo, je navdušil občinstvo.

Orkester flavt / Avtor: MZEZ

Spremljevalni program je nastal v partnerstvu z Občino Duplek, Inštitutom za lokalno samoupravo Maribor, Forumom slovanskih kultur, Slovenskim orkestrom flavt in Zavodom Blejski vodni festival s predstavitvijo vodnega somelještva ter v sodelovanju z vodno, kulturno in znanstveno diplomacijo.

Včasih sta znanost in umetnost neposredno povezani, spet drugič pa k uspešnim zaključkom znanstvenega zasedanja – ki je tokrat rezultiralo z eno najkompleksnejših ocen, kar jih je odbor doslej opravil glede severnopacifiških malih kitov – pripomore tudi dober ritem.

PREDSTAVITEV DELA IN DOBRIH PRAKS TER VLOGA IN POMEN GLAVNEGA DIPLOMATSKEGA NADZORNIKA

Razmišlja: Alain Brian Bergant, veleposlanik, glavni diplomatski nadzornik

Inštitut glavnega diplomatskega nadzornika je bil uveden leta 2009. Prvi redni nadzor je tako od 29. marca do 2. aprila 2009 potekal na Veleposlaništvu Republike Slovenije v Atenah, ki ga je vodil prvi glavni diplomatski nadzornik, veleposlanik Miha Vrhunc. Drugi glavni diplomatski nadzornik je bil od avgusta 2016 do decembra 2022 veleposlanik dr. Andrej Grasselli, nasledila ga je veleposlanica Darja Bavdaž Kuret. Četrty glavni diplomatski nadzornik je od novembra 2023 dalje veleposlanik Alain Brian Bergant, strokovna sodelavka pa pooblaščenica ministrica Vesna Rek Kovačič. Dela in naloge glavnega diplomatskega nadzornika ureja Pravilnik o nadzoru v predstavništvih Republike Slovenije.

Temeljni cilj nadzora je zagotovitev urejenega, učinkovitega in gospodarnega delovanja diplomatsko-konzularnih predstavništev (DKP) pri izvajanju nalog na konzularnem, finančnem, kadrovskem, varnostnem in drugih področjih. Glavni diplomatski nadzornik, ki je del kabineta ministra, vodi nadzor samostojno ter profesionalno in nepristransko ugotavlja nepravilnosti. Skupaj z nadzorno ekipo v dobri veri pomaga in svetuje vodji predstavništva, da ugotovljene nepravilnosti ali slabosti odpravi ter izboljša svoje delovanje in tudi delovanje DKP kot celote.

Poznamo redne in izredne nadzore. Redne nadzore določa letni načrt nadzorov ministrstva, medtem ko izredne nadzore določi minister. Nadzor je lahko najavljen ali nenajavljen. Po obsegu so redni in izredni nadzori lahko celoviti ali delni. Delni nadzor se opravi na posameznem področju delovanja predstavništva. Izjemoma se nadzor lahko izvaja tudi v ministrstvu. V pisarni glavnega diplomatskega nadzornika (ZGI) si prizadevamo, da postopek nadzora poteka čim bolj neopazno in da ne ovira rednega poteka dela v DKP. Služba za strateške študije in analize najprej pregleda vsebinsko poročanje za dve leti nazaj. Ločeno analizo z oceno vsebinskega poročanja, pregledi kontaktov in različnih aktivnosti vodje oz. diplomatov pripravimo tudi v ZGI.

Redni nadzori potekajo po letnem načrtu. Pri njegovi pripravi upoštevamo načelo, da bi se redni nadzor v vsakem predstavništvu izvedel vsaj enkrat v času trajanja razporeditve vodje predstavništva. V skladu s Pravilnikom o nadzoru v predstavništvih Republike Slovenije v tujini mora nadzornik letni načrt nadzorov predložiti v potrditev ministru najpozneje do 15. decembra za naslednje leto. V ZGI smo uvedli prakso, da vsako leto oktobra najprej pripravimo svoj osnutek predloga nadzorov, pri čemer se predhodno posvetujemo s pristojnimi službami Sekretariata. Pri tem osnutek predloga pri določitvi rednih nadzorov kot kriterije upošteva DKP, kjer še ni bil izveden redni nadzor ali pa je od zadnjega nadzora minilo že več let; navadno predvidimo nadzor, ko je vodja predstavništva sredi mandata. Redni nadzor na poziv lahko predlaga tudi vodja DKP. Za prihodnji letni načrt razmišljamo tudi o dobrih praksah nekaterih drugih držav članic EU in EEAS, da bi med kriterije dodali še DKP, ki jih prvič v karieri vodi novi veleposlanik ali generalni konzul. Med kriteriji za izvedbo nadzora ZGI upošteva tudi morebitne zaznane težave, nepravilnosti in opozorila na posameznem DKP. Nato osnutek načrta novembra usklajujemo s predlogi vodij sektorjev in služb, generalnimi direktorji, generalno sekretarko, vodjo kabineta ministra in na koncu še z državnima sekretarjema. Usklajen predlog letnih nadzorov na koncu potrdi minister – ta se lahko dopolni ali spremeni glede na potrebe v času tekočega leta.

Redne nadzore je treba najaviti vodji predstavništva najmanj tri dni pred začetkom nadzora. Toda praksa je, da jih z vodji tistih DKP, ki so zajeti v letni načrt nadzorov za prihodnje leto, ZGI praviloma uskladi po mesecih že takoj za tem, ko se minister strinja in podpiše letni načrt oz. najpozneje januarja v letu izvajanja letnega načrta. Izredni nadzori se praviloma lahko opravijo tudi brez predhodne najave. Ti nadzori niso določeni z letnim načrtom, temveč vsak posamezni izredni nadzor odredi minister.

Na podlagi Letnega načrta rednih nadzorov predstavništva RS v tujini v letu 2026, ki je bil sprejet 17. decembra 2025, je glavni diplomatski nadzornik od skupno desetih načrtovanih nadzorov do sredine junija 2026 opravil šest rednih nadzorov, in sicer januarja na Stalnem predstavništvu pri Svetu Evrope v Strasbourgu, februarja na veleposlaništvu v Pekingu, marca na veleposlaništvu v Tokiu, aprila na veleposlaništvu v Atenah, maja na veleposlaništvu v Adis Abebi in junija na veleposlaništvu v Beogradu. V prvi polovici letošnjega leta smo izvedli še en izredni nadzor, ki pa še ni zaključen. Po letnem načrtu nadzorov do konca leta 2026 načrtujemo izvedbo rednih nadzorov še na veleposlaništvih v Manili, Bernu, Washingtonu in predvidoma v Teheranu. Zaradi vojnih razmer na Bližnjem vzhodu smo že lani prestavili načrtovani redni nadzor veleposlaništva v Teheranu na letošnje leto in ga oktobra 2025 nadomestili z rednim nadzorom v Generalnem konzulatu RS v Monoštru. Za primerjavo: v letu 2025 smo opravili devet rednih in en izredni nadzor, v letu 2024 pa dvanajst rednih, en izredni delni in en strokovni nadzor.

Za vsak nadzor glavni diplomatski nadzornik pripravi načrt nadzora, ki določa sredstva, metode, obseg in trajanje nadzora. Načrt vključuje predvsem zbiranje ocen in informacij o delovanju predstavništva v pristojnih sektorjih in službah ministrstva, pridobitev letnega poročila o delovanju predstavništva, vprašalnik z vprašanji za vodjo in uslužbenca v predstavništvu, ki je podlaga za potek nadzora, navodilo vodji predstavništva o namenu, pripravi in poteku, določitev začetka in trajanja nadzora, načrt poteka nadzora, pripravo predhodne analize zbranih podatkov, ocen in ugotovitev, seznanitev vodje ali vseh zaposlenih diplomatov in uslužbencev z ugotovitvami nadzora in rok za predajo poročila o nadzoru ministru.

Po končanem nadzoru v DKP glavni diplomatski nadzornik vodjo predstavništva ustno seznani z glavnimi ugotovitvami nadzora, vključno z osnutki predlogov za ukrepe in priporočila za njihovo odpravo ter ga pozove k takojšnji odpravi slabosti ali nepravilnosti in k doslednemu izvajanju predpisov, splošnih aktov in navodil ministra. Vodja predstavništva glavnemu diplomatskemu nadzorniku sporoči svoje morebitne pripombe in predloge na osnutek poročila o ugotovitvah nadzora, ZGI pa jih nato po presoji vključi v končno poročilo. Glavni diplomatski nadzornik nato pripravi končno poročilo o nadzoru, ki vsebuje opis poteka, vsebino, ugotovitve in ocene vseh vidikov opravljenega nadzora ter predloge priporočil in ukrepov. Odgovoren je, da v poročilo o nadzoru vključi vse ugotovitve, vključno z ugotovljenimi nezakonitostmi, kršitvami predpisov ter nepravilnostmi in slabostmi v delovanju predstavništva.

Glavni diplomatski nadzornik v roku, določenem v načrtu nadzora, ministru predloži poročilo o opravljenem nadzoru s predlogi priporočil in ukrepov v predstavništvu, ta pa ukrepe in priporočila sprejme s svojim podpisom.

Glavni diplomatski nadzornik posreduje končno poročilo s sprejetimi priporočili in ukrepi vodji predstavništva, v katerem je bil izveden nadzor, po lastni presoji pa tudi vodjem pristojnih notranjih organizacijskih enot ministrstva, da se seznani z ugotovitvami o delovanju predstavništva iz njihovega delokroga. Za izvedbo ukrepov, ki terjajo več časa za odpravljanje ugotovljenih pomanjkljivosti, mora vodja predstavništva pripraviti načrt za ureditev delovanja predstavništva.

Glavni diplomatski nadzornik spremlja upoštevanje sprejetih ukrepov in priporočil v sodelovanju z organizacijskimi enotami, ki so pristojne za njihovo izvedbo. Poročilo o upoštevanju priporočil in ukrepov mora vodja predstavništva v roku, ki ga določi glavni diplomatski nadzornik, poslati v ZGI, ki vodi evidenco o sprejetih ukrepih in o njihovem uresničevanju. Vsa poročila se hranijo v pisarni glavnega diplomatskega nadzornika.

Glavni diplomatski nadzornik v tekočem letu prek video konferenc spremlja upoštevanje priporočil in ukrepov ter pripravi poročila o uresničevanju oz. njihovem izvajanju za nadzore, ki so bili izvedeni v letih 2024, 2025 in 2026. V teku je tudi spremljanje izvajanja priporočil in ukrepov, ki so sistemski in so v pristojnosti izvedbe notranjih služb ministrstva, predvsem v delokrogu Sekretariata in Konzularnega sektorja. Glavni diplomatski nadzornik mora vsako leto do 31. januarja pripraviti tudi letno poročilo o delovanju, ki vključuje pregled najpomembnejših ugotovitev nadzorov, druga področja delovanja in priporočila.

Med najpogostejšimi zaznanimi nepravilnostmi, nezakonitostmi, kršitvami predpisov in pomanjkljivostmi v delovanju DKP v času izvedenih nadzorov velja mdr. izpostaviti neprimerno vodenje in komunikacijo; slabe medosebne odnose; pomanjkljivo vodenje dnevne prisotnosti, določitev in sporočanje dežurstva; poziv k izvajanju rednih tedenskih kolegijev; nepravilno javljanje odhodov iz države sprejemnice in nadomeščanja vodje; nizke limite za nastanitev za diplomate z nižjimi rangi in za strokovno-tehnično osebje; visoka plačila storitev za vrtce (predvsem zunaj EU); nedosledno vpisovanje konzularnih zadev v program ISKO; ureditev možnosti za brezgotovinsko poslovanje; nezadovoljivo opremljenost nekaterih poslovnih prostorov in rezidenc (npr. umetniške slike) ter predloge za nakup dodatnih kosov pohištva; pomen sprotne urejanja arhivskega gradiva; redno evidentiranje vstopov v sistemsko sobo; namestitev oglasne deske z veljavnih hišnim redom; predlog za namestitev alarmnega sistema tudi v nelastniških rezidencah; nizke oz. nekonkurenčne plače lokalno zaposlenih na nekaterih predstavništvih; opozorilo na možnost zvišanja plač lokalno zaposlenih na podlagi treh ocen; vzpostavitev e-knjige gostov; nedostopnost poslovnih prostorov za gibalno ovirane osebe; namestitev omarice za hrambo ključev, dodatnih blagajn in omaric za hrambo mobilnih telefonov; opozorilo za večje koriščenje rezidenc za različne protokolarne dogodke; opozorilo na dosledno izvajanje navodil MZEZ (pisanje depeš, tedenskih poročil, koriščenje sredstev oz. sofinanciranje projektov iz različnih skladov, novi primopredajni zapisnik itd.); opozarjanje na slabe stike vodij in napotnega osebja v državi sprejemnici na vseh ravneh, poziv k večji prisotnosti na družbenih omrežjih in v medijih v državi sprejemnici ter h krepitvi javne diplomacije in težave pri uvajanju novega programa FIN SP.

Glavni diplomatski nadzornik se je na sedežu EEAS v Bruslju 9. septembra 2025 udeležil letnega srečanja diplomatskih nadzornikov oz. inšpektorjev držav članic EU. Šlo je za prvo srečanje po izbruhu pandemije covida-19 leta 2020. Srečanje je bilo namenjeno predstavitvi izkušenj in izmenjavi dobrih praks na temo dobro delujočega diplomatskega predstavništva. Vzporedno so potekale tematske razprave o integriteti in zaupnosti, novih orodjih za inšpekcijske preglede, vključno z uporabo umetne inteligence in drugih spletnih orodij, ter spremljanje in opravljanje nadzorov s posebnimi izzivi, kot so profili delovnih mest in soočanje s slabo uspešnostjo. Septembra letos bo letno srečanje v Københavnu gostil danski kolega, veleposlanik Jes Brogaard Nielsen. Tema letošnjega srečanja je Prihodnost nadzorov v zunanji službi, tematske delavnice pa se bodo osredotočile na revizijo sodobnih veleposlaništev (izkušnje s hibridnimi nadzori na daljavo in uporaba umetne inteligence, pregled tveganj na podlagi podatkov, lokalno zaposleno osebje in tveganja pri zunanjih izvajalcih. 11. novembra lani se je glavni diplomatski nadzornik na sedežu EEAS udeležil še II. delavnice o mediaciji in delovnih skupin na temo duševnega zdravja in konfliktov na delovnem mestu, kako pritegniti zaposlene, ki niso motivirani za izboljšanje odnosov, in glede najboljših praks pri reševanju konfliktov z omejenimi kadrovskimi viri.

Glavni diplomatski nadzornik opravlja tudi naloge zaupnika po Zakonu o zaščiti prijaviteljev. V letu 2024 sta bili obravnavani dve zadevi, v letu 2025 pa ena zadeva. Je član finančne in kadrovske komisije ter delovne skupine za izvajanje promocije zdravja na delovnem mestu. Udeležuje se skupnih kolegijev državnih sekretarjev in kolegija generalnega sekretarja, predava kandidatom za diplomatski in višji diplomatski izpit ter ima pogovore z vodji, diplomati in strokovno-tehničnim osebjem pred napotitvijo na DKP.

Delovno mesto glavnega diplomatskega nadzornika je zelo dinamično in pestro, saj vsak nadzor prinaša nove delovne izzive, ki terjajo prilagodljivost, samoiniciativnost in dobro sodelovanje s sodelavci doma in v tujini. Ob nadzorih skušamo odpraviti miselnost »tako smo delali do sedaj«, da se ob zagotavljanju zakonitosti in preglednosti poslovanja sprejmejo dobronamerni predlogi nadzora in posodobljena navodila ministrstva, ki so namenjena večji učinkovitosti, preglednosti in modernizaciji. Sam pri delu uživam in ga opravljam z največjim veseljem, saj se vedno naučim kaj novega, hkrati pa pridobivam nove izkušnje in ideje, kako še izboljšati naše delo. Motivira me, da lahko skupaj z ekipo v nadzoru prispevamo k doseganju našega skupnega cilja – izboljšanju podobe naših DKP, da postanejo še bolj učinkoviti, prijazni, odzivni in dostopni, da vsi zaposleni kot »Ekipa Slovenija« delujejo povezovalno, strokovno, spoštljivo, vključujoče in transparentno.

MOČ SOUSTVARJANJA PRIHODNOSTI – BSF2026

Svet vstopa v obdobje globoke geopolitične negotovosti. Razmerja moči se hitro spreminjajo. Dolgoletne predpostavke, na katerih je temeljila ideja liberalnega mednarodnega reda, se postopoma krhajo. Živimo v vse bolj kompleksnem svetu, v katerem partnerstva vse bolj oblikujejo interesi, okoliščine in nove pripovedi, zato postajajo prožnejša, vsebinsko usmerjena in tesneje vpeta v regionalna okolja. V takšnih razmerah mora zunanja politika združevati načelnost z realističnim uresničevanjem nacionalnih in skupnih interesov. Gospodarska preobrazba, regionalni konflikti, kibernetске in hibridne grožnje, avtoritarni revizionizem in pospešen tehnološki razvoj ustvarjajo bolj negotovo mednarodno okolje kot kadarkoli prej.

V 21. stoletju se moč držav ne meri več zgolj s tradicionalnimi kazalniki, temveč tudi z načinom, kako jo uveljavljajo na novih področjih. Nadzor nad kritičnimi surovinami, industrijskimi zmogljivostmi in dobavnimi verigami ponovno pridobiva pomen, značilen za devetnajsto stoletje. Ti viri moči pa se danes uveljavljajo z orodji enaindvajsetega stoletja – s kibernetскими zmogljivostmi, tehnološkimi inovacijami, industrijsko produktivnostjo in vojaško učinkovitostjo. Eden ključnih izzivov našega časa je zato razumeti, kako se tradicionalni in novi viri moči prepletajo ter skupaj določajo zmogljivosti držav, njihove politične odločitve in razvoj mednarodnih odnosov.

Evropa se s temi spremembami sooča na poseben način. Zaostrena globalna strateška tekmovalnost in razkrita evropska odvisnost od zunanjih akterjev sta varnost ponovno postavili v ospredje evropske agende. Hkrati so na preizkušnji naše vrednote in odločnost. Odpornost, produktivnost in strateška avtonomija so postale nujnejše kot kadarkoli prej, njihovo uresničevanje pa vse zahtevnejše. Trdno in zanesljivo čezatlantsko partnerstvo z ZDA in Natom ostaja ključno za zagotavljanje varnosti v Evropi, zaščito skupnih vrednot in krepitev naše sposobnosti skupnega delovanja. Obenem pa mora Evropa opraviti tudi svojo domačo nalogo. EU mora razviti zmogljivosti, ki jih zahteva novo strateško okolje. Ne smemo pozabiti, da je bila EU zasnovana kot mirovni projekt. Prav zato mora danes delovati tudi kot varnostna skupnost.

Srednja Evropa, skupaj s Slovenijo, nosi pri teh spremembah posebno odgovornost. Regija, umeščena na stičišče geopolitičnih premikov in zaznamovana s svojo zgodovinsko izkušnjo, mora krepiti vrednote pragmatične diplomacije, regionalnega sodelovanja in gospodarske povezanosti. Če želijo majhne in srednje velike države okrepiti svoj vpliv, morajo tesneje sodelovati, zmanjševati ranljivosti, krepiti povezljivost in graditi politična zaveznitva med regijami in institucijami.

V tako nemirnih časih se je lahko počutiti kot potnik, ki ga nosi tok dogodkov. A za majhne in srednje velike srednjeevropske države, tudi za Slovenijo, lahko novo mednarodno okolje pomeni priložnost, da s svojim delovanjem presežejo omejitve svoje materialne moči. Ključno vprašanje je, ali bomo ta trenutek razumeli kot omejitev, ki jo moramo zgolj prestat, ali kot odgovornost, da ga pomagamo soustvarjati. Pretekle generacije so znale odgovoriti na izzive svojega časa, zdaj je na vrsti naša. Od odločitev, ki jih sprejemamo glede vrednot, varnosti, tehnologije, povezljivosti in zaveznitv, bo odvisen svet, ki ga bomo zapustili prihodnjim generacijam.

BSF 2026 postavlja to odgovornost v središče svojih razprav in na forum vabi voditelje, odločevalce, mislece in inovatorje, izkušene in mlade glasove z vsega sveta. Namen srečanja je spodbuditi skupni premislek o silnicah, ki preoblikujejo naš svet, in o možnostih, da jih usmerjamo tudi sami. Med ključnimi vprašanji razprav bodo: oblike moči in vpliva, ki bodo odločilne v prihodnjih desetletjih; kako lahko zavezništva, partnerstva in regionalno sodelovanje prispevajo k stabilnosti v času vse ostrejšše geopolitične tekmovalnosti; kakšna je vloga demokracij ter majhnih in srednje velikih držav pri ohranjanju sposobnosti vplivanja na mednarodne procese v svetu velikih sil; kako različni narativi oblikujejo mednarodni red; kako lahko povezljivost, regionalne pobude, širitev EU in gospodarska diplomacija prispevajo h krepitvi odpornosti in strateškega vpliva; kako lahko tehnološko sodelovanje in zaupanja vredna partnerstva zmanjšujejo ranljivosti ter ustvarjajo nove priložnosti za varnost, blaginjo in trajnostni razvoj ter – nenazadnje – kakšen novi mednarodni red se lahko oblikuje?

Prihodnost ni zgolj negotova. Predvsem jo bo določal naš odziv nanjo. Vprašanje ni, ali se bo prihodnost zgodila, temveč, kdo jo bo oblikoval, na katerih vrednotah bo temeljila, s kakšnimi oblikami moči in vpliva ter za kakšen namen. Slovenija je zavezana k spodbujanju partnerstev, idej in voditeljstva, ki bodo prispevali k oblikovanju varnejše, svobodnejše in bolj uspešne prihodnosti.

BLED KOT DIPLOMATSKO STIČIŠČE

Bled na Kranjskem je bil že v stari Avstriji ugledno zdraviliško in turistično središče, znan po vsej monarhiji, posebej na Češkem. Z železniško progo je bil od leta 1870 vključen v potovanja tedanjih letoviščarjev. Leta 1883 ga je obiskal cesar Franc Jožef I., pozneje še prestolonaslednik, po 1. svetovni vojni pa se je pomen Bleda bistveno okrepil. Ugodne prometne povezave in slikovito okolje ter turistični moto »kopališče 510 metrov nad morjem« (morja tedanja Slovenija ni imela), so pritegnile tudi zanimanje nove kraljeve družine. Regent Aleksander I. ga je prvič obiskal konec junija 1920. S povorko 60 čolnov je obiskal otok in tam trikrat pozvonil, »da se izpolnijo vse želje, ki jih goji dobro slovensko ljudstvo«. Tedaj je bila največja slovenska prav želja po bližnji južni Koroški.

Kralj Aleksander Karađorđević in kraljica Marija Romunska sta poleti 1922 na Bledu preživela medene tedne in kraj jima bil tako všeč, da sta si še isto leto zaželela poletne rezidence na Gorenjskem. Iz zanimivih političnih razlogov ni bilo sprejemljivo, da bi jima grad za poroko podarili slovenski politiki, zato sta ga za 16.000 starih avstrijskih kron v gotovini kupila sama. Grad avstrijskega kneza Ernesta Ferdinanda Windischgraetza iz leta 1885 sta po zmagoviti srbski bitki z Avstrijo pri Kolubari (1914) preimenovala v Suvobor. Ta je bil potem vse do vladarjeve smrti njegova poletna rezidenca.

Na Bledu je kralj že isto poletje podpisoval prve uradne akte, postavljaj nove poslanike, tam je mlada družina preživljala poletne mesece in zato so iz Beograda tja redno prihajali premier, ministri, funkcionarji, generali in diplomati. Manj formalno okolje je nudilo veliko priložnosti za pogovore, izlete, družabnosti, kopanje, igranje tenisa ali golfa. Na Bledu so redno dopustovali ministri in v Beogradu akreditirani ambasadorji, pa tudi poslaniki balkanske monarhije v tujini. Diplomatski protokol je imel na Bledu veliko opraviti. Nekatere ambasade so na Bledu pripravile celo osrednje sprejeme ob državnih praznikih, druge pa koncerte in priložnostna druženja.

Leta 1932 je imel Bled že 13 hotelov in julija je tam letovalo 2.500 gostov. Mnoge je pritegnil prav sloves, ki so ga Bledu dajali monarh, njegovi ministri, diplomati in novinarji. Nobena redkost ni bilo srečati kraljevskega para na sprehodu ali vožnji z avtomobilom po okolici. Tudi ministrom in diplomatom je mali kraj nudil veliko možnosti za sproščene pogovore, vse drugačne kakor v Beogradu. Mnoga vprašanja notranje politike, vojske, proračuna in drugih ključnih zadev so bila rešena prav na Bledu. Tu je bila leta 1939 formalno ustanovljena tudi banovina Hrvaška. Leta 1932 je bil o bivanju monarha na Bledu posnet celo promocijski zvočni film.

Sloves Bleda so povzdignila tudi številna bilateralna ministrska srečanja in sestanki zunanjih ministrov Male antante v letih 1926, 1936 in 1938 ter vrh Balkanske zveze med Jugoslavijo, Grčijo, Romunijo in Turčijo. Avgusta leta 1954 je bil v vili Bled podpisan slovit Balkanski pakt Jugoslavije z Grčijo in Turčijo. Nekaj let po 2. svetovni vojni je bil Bled celo poletna prestolnica nove republike. Tudi novi maršal je nadaljeval s prakso monarha in užival v mondenem okolju Vile Bled. Veliki diplomatski sprejemi – npr. za celoten akreditiran diplomatski zbor 10. avgusta 1950 in 30. julija 1952 – lov za diplomate, nastopni obiski, intervjuji ter srečanja s tujimi gosti in domačimi državljani so okrepili slavo Bleda tudi v novi državi. Obisk grškega kralja v septembru 1955 je bil prava paša za oči. Prav tako obisk predsednika Malija junija 1961 ali iranskega šaha Pahlavija maja 1973.

Bled je pred letom 1991 gostil številne državnike: od cesarja Etiopije, kralja Jordanije in predsednika Senegala, do kanclerja Zvezne republike Nemčije ter predsednikov Romunije, Severne Koreje, Poljske in Egipta. Uradno ali zasebno so ga obiskovali člani kraljevih družin (kot princ tudi zdajšnji kralj Karel III.), poslovneži, igralci in drugi visoki gostje. Po vojni je Bled postal kraj mednarodnega srečevanja pisateljev – PEN. Slovel je tudi kot svetovni šahovski center in leta 1961 gostil prvo, leta 2002 pa drugo šahovsko olimpijado.

Spomini na preteklost so vtakani tudi v status Bleda v Republiki Sloveniji. Od leta 1991 dalje je kraj ob jezeru gostil številne državnike in diplomate – od monaškega kneza Alberta do ameriških državnih sekretarjev M. Albright in M. Pompea ter mnoge druge. Junija 2002 je Bled gostil šestnajst predsednikov Srednje Evrope. Sloves diplomatskega stičišča od leta 2006 dalje Bled dodatno utrjuje s poletnim Blejskim strateškim forumom v organizaciji Ministrstva za zunanje in evropske zadeve.

DVAJSET LET LEKTORATA SLOVENSKEGA JEZIKA IN KULTURE V LIZBONI

Letos mineva 20 let od ustanovitve lektorata slovenskega jezika in kulture na Filozofski fakulteti Univerze v Lizboni (FLUL). V dveh desetletjih je lektorat prerasel okvir univerzitetnega poučevanja in se uveljavil kot eno osrednjih stičišč slovenske jezikovne in kulturne prisotnosti na Portugalskem. Portugalskim študentom približuje slovenski jezik, književnost in kulturo, hkrati pa spodbuja prevajanje slovenske književnosti ter razvija sodelovanje med slovenskimi in portugalskimi raziskovalci, prevajalci in kulturnimi ustanovami. Ena od posebnosti lizbonskega lektorata je njegova izjemna kontinuiteta – od ustanovitve ga vodi prof. dr. Mateja Rozman.

Osrednja slovesnost ob obletnici je konec februarja potekala na fakulteti, program pa je bil na pobudo veleposlanice Republike Slovenije na Portugalskem Mojce Nemec van Gorp oblikovan v sodelovanju z lektorico prof. dr. Rozman. Posebna gostja prireditve je bila takratna državna sekretarka za Slovence v zamejstvu in po svetu Vesna Humar, katere obisk je podkrepil pomen, ki ga Republika Slovenija daje slovenskemu jeziku in njegovi prisotnosti v mednarodnem akademskem prostoru.

Ob obletnici je lektorat prejel priznanje Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu za izjemen prispevek k poučevanju, promociji in uveljavljanju slovenskega jezika, literature in kulture ter povezovanju slovenske skupnosti na Portugalskem. Priznanje je v imenu lektorata prevzela prof. dr. Rozman, ki je s svojim predanim pedagoškim, prevajalskim in organizacijskim delom odločilno zaznamovala njegov razvoj. Ob pedagoškem delu je v portugalsčino prevedla več del sodobne slovenske literature, pripravila številne kulturne dogodke ter omogočila gostovanja slovenskih izobražencev, pisateljev in drugih ustvarjalcev na Portugalskem. Kot ustanoviteljica Slovensko-portugalskega kulturnega centra je pomembna partnerica veleposlaništva, zlasti po zaprtju rezidenčnega veleposlaništva v Lizboni, in pomembno prispeva k večji prepoznavnosti Slovenije na Portugalskem.

Pomemben del programa je bilo tudi srečanje z Dragom Jančarjem, enim najpomembnejših in mednarodno najbolj uveljavljenih sodobnih slovenskih pisateljev. Ob predstavitvi portugalskega prevoda njegovega romana Joyceov učenec, ki ga je prevedla prof. dr. Rozman, je pogovor z avtorjem odstrl pogled v njegovo literarno ustvarjanje in opozoril na ključno vlogo prevajanja pri približevanju slovenske književnosti tujim bralcem. Hkrati je pokazal, kako se pri delu lektorata naravno dopolnjujejo poučevanje jezika, prevajanje in promocija slovenske literature.

Prof. dr. Rozman v pogovoru z Dragom Jančarjem / Avtor: RLI

Nagovor veleposlanice Nemec van Gorp / Avtor: RLI

Veleposlanica Mojca Nemec van Gorp je v nagovoru poudarila, da je lektorat že dve desetletji pomemben most med Slovenijo in Portugalsko, ter se zahvalila Filozofski fakulteti Univerze v Lizboni in Centru za slavistiko za dolgoletno podporo njegovemu delovanju. Zavezanost univerze nadaljnjemu razvoju lektorata je potrdil tudi dekan FLUL prof. dr. Hermenegildo Fernandes, ki je predstavil načrte za ponovno vzpostavitev samostojnega študijskega programa slavistike. V njegovem okviru naj bi slovenski jezik dobil še vidnejše mesto, kar je spodbuden obet za nadaljnji razvoj slovenistike na Portugalskem.

Dvajset let delovanja lektorata potrjuje, da je jezik eden najtrdnjših temeljev mednarodnega sodelovanja. Lektorat v Lizboni je danes mnogo več kot študijski program – je prostor srečevanja, dialoga in trajnega povezovanja med Slovenijo in Portugalsko.

MALO NAZAJ IN MALO NAPREJ

USPEŠNO OPRAVLJENO

- 22. maj – izid 18. številke Diplomatskega zvezka
- 3. junij – 5. nacionalna konferenca o umetni inteligenci
- 8. in 9. junij – posvet gospodarske diplomacije in Slovenski globalni forum 2026
- 19. junij – vzpostavitev spletne in mobilne aplikacije e-Lastovka

PRIPRAVLJAMO SE NA

- 27. in 28. avgust – 30. posvet slovenske diplomacije
- 28. do 30. avgust – Mladi BSF 2026
- 31. avgust in 1. september – 21. mednarodna konferenca Blejskega strateškega foruma
- 22. do 28. september – visoki teden Generalne skupščine Organizacije združenih narodov (UNGA81)

MISEL ZA KONEC

»Verjemi, da zmoreš, in si že na pol poti.«

Theodore Roosevelt

Diplomatski zvezek je informativno glasilo o diplomaciji, mednarodnih odnosih in globalnih dogajanjih. Izdan je le v elektronski obliki. Izhaja šestkrat letno (na 2 meseca). Vsebina ni nujno odraz uradnih stališč Ministrstva za zunanje in evropske zadeve.

UREDNIKA: veleposlanica Sabina Stadler
NAMESTNICA UREDNICE: Marjana Prvinšek Bokal
TAJNICA UREDNIŠTVA: Klementina Goličnik
LEKTORIRANJE: Nanika Holz
NASLOV UREDNIŠTVA: MZEZ, Služba za strateške študije in analize
Grad Jable, Grajska 1, Loka pri Mengšu, 1234 Mengeš
Tel. 01 478 67 20, e-naslov: zan.mzez@gov.si

Izdaja: julij 2026, ISSN 33023-9036